

קול צופיד

מִרְנֵן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לְקִי
הֶרֶב מִרְדְּכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

וּאֶרָא - תַּשְׁס"א - מֵאֵת מִרְנֵן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

הַשִּׁיעוּר לְעִלּוֹי נִשְׁמַת :

מִרְנֵן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל

פֶּרֶשֶׁת הַשְּׁבֻעַ : וּאֶרָא

הַשִּׁיעוּר נִמְסַר ע"י הֶרֶב מִרְדְּכִי אֱלִיהוֹ זְצוּק"ל, בְּשַׁנַּת תַּשְׁס"א.

הַלְכוּת טְבִילַת כְּלִים

וַיְבַלַּע מִטָּה אַהֲרֹן

בְּפֶרֶשֶׁת אֵנוּ קוֹרְאִים עַל שְׁלִיחוּתוֹתַי שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה מֵאֵת הַקִּבְּ"ה, לְלַכֵּת אֶל פֶּרֶעַה וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ בְּשֵׁמוֹ לְשַׁלַּח אֶת יִשְׂרָאֵל. וְהַתּוֹרָה מְתַאֲרֶת אֶת הַלִּיכּוּתוֹתַי הַחוּזְרוֹת וְנִשְׁנוֹת שֶׁל מֹשֶׁה, עַד שְׁאוּמַר לּוֹ פֶּרֶעַה "לֹא תוֹסִיף רְאוֹת פָּנַי". בְּתַחֲלִילָה אוֹמֵר הַקִּבְּ"ה לְמִרְעִי"ה: "כִּי יִדְבֹר אֲלֵכֶם פֶּרֶעַה לֵאמֹר תֵּנוּ לָכֶם מוֹפֶת" וְכו'. אִמּוֹר אֶל אַהֲרֹן שִׁיקָח אֶת מִטָּהוּ וְיִשְׁלִיכוּ לִפְנֵי פֶּרֶעַה וְיִהְיֶה לְתַנִּין. וְכִשְׁבָּאוּ לִפְנֵי פֶּרֶעַה וְהִשְׁלִיכוּ אֶת הַמִּטָּה, בָּאוּ חֲרָטוּמִי מִצְרַיִם בְּהַטִּיָּהוּ וַעֲשׂוּ כֵן. וְכֵן בְּמִכְתּוֹ דָּם עָשׂוּ הַחֲרָטוּמִים, וּפֶרֶעַה אָמַר: תִּבֵּן אֶתֶם מַכְנִיסִין לַעֲפֵרִיִּים? עֵיר שְׂכוּלָה תִּבֵּן, אִף אֶתֶם מְבִיאִין מַכְשָׁפוֹת לַמִּצְרַיִם שְׂכוּלָה כְּשֵׁפִים עֵינִי רִשִּׁי ז', כ"ב.

וְהַבִּיאֹר, שֶׁפֶּרֶעַה הֵבִיא אֶת הַיִּלְדִּים הַקִּטְנִים שֶׁלֹּמְדוֹ אֶת הַכִּישּׁוּפִים אֲצֵל הַחֲרָטוּמִים וַעֲשׂוּ כַּדָּבָר הַזֶּה, וְאִחִיכֶם קִרָּא לְגִדּוּלִים, וַעֲשׂוּ אֵלּוֹ תַנִּינִים קִטְנִים, וְאֵלּוֹ תַנִּינִים גְּדוּלִים. וְכִשְׁהִפְכוּ מִטּוֹתֶם לְתַנִּינִים וַיְבַלַּע מִטָּה אַהֲרֹן אֶת מִטּוֹתֶם "אַחֲרֵי שֶׁנִּהְפְּךְ לְמִטָּה בְּלַעַם. וּבִיָּאֵר חֲכָם מִנְּשֵׁה שְׁלוֹ ע"ה בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַבִּיאֹר: שֶׁהִיוּ מִטּוֹתֶם שֶׁל הַחֲרָטוּמִים עִם רֹאשֵׁי זָהָב וְכֹסֶף כְּדֹרֶךְ הַשִּׁיחִים הָעֲרֵבִים, וְכָל שִׁגְדָּלָה דִּרְגָּתוֹ כֵּךְ עוֹשֵׂרוֹ שֶׁל מִטָּהוּ גָדֹל, אִם בְּמִרְגָּלִית וְכו'. וְכִשְׁבַּלַּע מִטָּה אַהֲרֹן אֶת מִטּוֹתֶם, אִמּוֹר לּוֹ לְהַחֲזִיר אֶת הַמִּטָּה שֶׁלָּהֶם, שִׁפְלִטְנוּ בַּחֲזָרָה. אִמּוֹר לָהֶם אַהֲרֹן: שֶׁהַמִּטָּה שְׁלוֹ בִּלַּע אֶת מִטּוֹתֶם בְּהִיּוֹת עֵץ, וְעַץ לֹא פוֹלֵט וְנִעְלָמוֹ מִטּוֹתֶם בִּקְרִבּוֹ, וְאִם אֶתֶם חוֹשְׁבִים עֲצָמְכֶם לַחֲרָטוּמִים, נָא בִּבְקָשָׁה מִכֶּם אֶתֶם תּוֹצִיאוּ מִמִּטָּה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִה שְׁבַלַּע, וְעַכְ"ז "וַיִּחָזֵק לֵב פֶּרֶעַה וְלֹא שָׁמַע אֱלִיהֶם" ז', י"ג.

וַתַּעַל הַצִּפְרָדִּים

בְּמִכְתּוֹ הַשֵּׁנִי שׁוֹלַח הַקִּבְּ"ה אֶת הַצִּפְרָדִּים בְּכָל מִצְרַיִם, אוֹמֵר פֶּרֶעַה לְמֹשֶׁה: מִדּוּעַ שְׁאֵנִי אֲסוּבֹל מֵהַצִּפְרָדִּים הָרִי אֲנִי לֹא עֹשִׂיתִי מֵאוֹמֶה, וְרַק הָעָם הוּא שֶׁעָשָׂה כְּדֹרֶךְ שְׁבִיאָר הַרְמַבִּין עַל הַפִּסְקוֹ "יִבְהָה נִתְחַכְמָה". אוֹמֵר לּוֹ מִרְעִי"ה: שׁוֹפְטִים שֶׁהֵם בָּשָׂר וְדָם יִכּוֹלִים לְטַעוֹת וּלְפִטּוֹר אוֹתָם אוֹ לְהַאֲשִׁים אוֹתָם עַל לֹא עוֹלָם בְּכַפֵּךְ, אֲבָל צִפְרָדִּים אֵלּוֹ הֵם הַשּׁוֹפְטִים שֶׁנִּשְׁלַחוּ עַל יַד הַקִּבְּ"ה, וְעֵלֵיהֶם אֵין עוֹרֵרִין. וְעַל כֵּן אִם הֵם בָּאוּ אֵלֶיךָ סִימָן שֶׁגַּם יָדְךָ בְּמַעַל, וְאִם יִבּוֹאוּ עֲלֶיךָ בְּתַחֲלִילָה, סִימָן שֶׁאַתָּה הָאֵשׁ הָרָאשׁוֹן.

וְעַל זֶה אִמּוֹר לּוֹ בְּתַחֲלִילָה "וּבֹךְ וּבַעֲמֶךְ", הַצִּפְרָדִּים הִתְחִילוּ לִבָּא בְּאֵשׁ הַגְּדוֹל וְאִחִיכֶם הִלְכוּ לְאֵשׁ הַתְּחִילָה יוֹתֵר - לַעֲם, וְאִם אֶתֶם אֵשׁ הָרִי שֶׁבֶךְ יִתְחִילוּ רִאשׁוֹנָה, וְאִכֵּן "וּבֹךְ וּבַעֲמֶךְ", "וּבָאוּ בֵּיתְךָ", וְאִחִיכֶם "בְּבֵית עַבְדְּךָ" ז', כ"ח - כ"ט. וְכַדָּבָרִי רִשִּׁי שֶׁם "הוּא הִתְחִיל בְּעֶצֶה תַּחֲלִילָה וְכו' וּמִמֶּנּוּ הִתְחִילָה הַפּוֹרְעָנוּת".

בְּמִכְתּוֹ צִפְרָדִּים פֶּרֶעַה אוֹמֵר לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: אֲנִי כָּבֵר מֵאֲמִין בְּה' "הַעֲתִירוּ אֵלַי ה' וְיִסֹּר הַצִּפְרָדִּים מִמֶּנִּי", וְאִחִיכֶם "מַעֲמִי", וְאִשְׁלַחְהָ אֶת הָעָם". וְמֹשֶׁה שׁוֹאֵל אֶת פֶּרֶעַה מִתִּי אֶתָּה רּוֹצֵה שִׁיבָאוּ? וּפֶרֶעַה בְּמִקּוֹם שִׁיאֲמַר לּוֹ מִיד, וְאִכֵּן כֵּךְ הִיתָה הַתּוֹצֵאָה. חֲשַׁשׁ פֶּרֶעַה שִׁיבָא בּוֹה קִידוּשׁ הָשֵׁם גְּדוֹל "וְחֻשָּׁב פֶּרֶעַה כִּי מַעֲרַכְתָּ כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם הִבִּיֵּא הַצִּפְרָדִּים עַל מִצְרַיִם, וְמֹשֶׁה הִיא יוֹדֵעַ זֶה. וְחֻשָּׁב פֶּרֶעַה כִּי עֵתָה הִגִּיעַ עֵת סוֹר הַצִּפְרָדִּים, עַל כֵּל נִיִּסְהוּ הָאֵרִיךְ וְאִמּוֹר לְמַחֲרָה, ע"כ דְּבָרֵי הָאֲבִי"ע ח', ו'.

לְמִוֹת שְׁמִכְתָּ צִפְרָדֶּה הִיתָה מִכָּה קֶשֶׁה שֶׁנִּכְנָסוּ הַצִּפְרָדִּים בְּתוֹךְ מִיעֵיהֶם וּמִקְרָקִרִים לָהֶם בְּתוֹכָם מִמֶּשׁ עֵינֵי רִשִּׁי ז', כ"ט, עַכְ"ז הִיא פֶּרֶעַה מוֹכֵן לְסִבּוֹל רַק שִׁיכִיחַ שְׁמֹשֶׁה עוֹשֶׂה זֹאת לֹא בְּשִׁלְחוֹת ה' עֵינֵי אוֹהֵ"חַ הַקְּדוֹשׁ שֶׁם. וְמֹשֶׁה אוֹמֵר לוֹ "הִתְפַּאֵר עֲלֵי" תִּבְקֶשׁ מִתִּי אֶתָּה רּוֹצֵה שִׁיבָאוּ הַצִּפְרָדִּים, אֲנִי אֲבַקֵּשׁ כְּדִי שֶׁתִּדַּע שְׁאֵנִי שִׁלַּח מִה', וְה' יִשְׁמַע אֶת תְּפִלָּתִי.

וְכַשְׁפֶּרְעָה בִּיקֶשׁ 'לְמַחֲרָה' אִמּוֹר לוֹ מֹשֶׁה: "כַּדָּבָר לְמַעַן תִּדַּע כִּי אֵין כְּה' אֱלֹהֵינוּ" ח', ו'.

וְע"כ אֵע"פ שֶׁהַקִּבְּ"ה לֹא אִמּוֹר לְמֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת הַסֵּכֶם כִּזֶּה עִם פֶּרֶעַה "וַיַּעַשׂ כְּדָבָר מֹשֶׁה" כְּדִי לְחַזֵּק אֶת דְּבָרֵי מֹשֶׁה כְּלָפִי פֶּרֶעַה וְכָלִפִּי מִצְרַיִם עֵינֵי אוֹהֵ"חַ שֶׁם, הֵן בְּעֵינֵי אֹפֶן הַסֵּרֶת הַצִּפְרָדִּים, וְהֵן בְּעֵינֵי שִׁקְעָה פֶּרֶעַה.

בְּמִכְתּוֹ בְּרַד כָּבֵד עוֹמֵד פֶּרֶעַה וְאוֹמֵר: "ה' הַצַּדִּיק וְאֲנִי וְעַמִּי הַרְשָׁעִים", וְרָאָה מִרְעִי"ה שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה וְהִאֲמִין לוֹ. פֶּרֶעַה רּוֹאֶה אֶת הַרְוּחָה הוּא מַכְבִּיד אֶת לִבּוֹ, וְכִשְׁרֹאָה מִרְעִי"ה כֵן, אֵינוֹ מֵאֲמִין לוֹ יוֹתֵר. וְאֵינוֹ רּוֹצֵה לְלַכֵּת שׁוֹב אֶת פֶּרֶעַה. אוֹמֵר לוֹ הַקִּבְּ"ה לְלַכֵּת יִשְׁנֵם כִּי עוֹד ג' מִכּוֹת - "בֹּא" אֶל פֶּרֶעַה.

בְּמִכְתּוֹ בְּרַד שֶׁמִּטְרָתָה הִיתָה מִכָּה לְהוֹכִיחַ לְפֶרֶעַה וּלְמִצְרַיִם וּלְבָנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי ה' הוּא שְׁלִיט בְּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת כְּרִצּוֹנוֹ, וְאֵשׁ וּמִים בִּיחָד. וְהָיוּ פְּלָאוֹת בְּמִכָּה זֹאת. וּפֶרֶעַה "חוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה", וְעַבְדֵי פֶּרֶעַה אוֹמְרִים לוֹ "הִטַּרְם תִּדַּע כִּי אֲבָדָה מִצְרַיִם" י', ט'.

וּפֶרֶעַה לִפְנֵי מִכְתּוֹ אֲרָבָה הִיא מוֹכֵן לְשַׁלּוֹחַ רַק אֶת הַגִּבְרִים, מֹשֶׁה אֵינוֹ מְסַכֵּם. וְאִזּוֹ בָּאָה מִכְתּוֹ הָאֲרָבָה וּפֶרֶעַה מְבִין אֶת מִצְּבוֹ וּמִצְבָּה הָעָם שֶׁהוּא קֶשֶׁה מְאֹד וְעוֹמֵד וּמוֹתָחֵן לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְאוֹמֵר "חֲטָאתִי לָה' אֱלֹהֵיכֶם וְלָכֶם", "שֵׁא נָא חֲטָאתִי אֶךְ הַפֶּעַם", זֶה הַפֶּעַם הָאַחֲרוֹנָה, אֲנִי מִבְּטִיחַ וּמִקְיִם.

בְּמִכְתּוֹ חוֹשֵׁךְ הוּא - פֶּרֶעַה - מוֹכֵן לְשַׁלּוֹחַ גַּם אֶת הַיִּלְדִּים רַק הַרְכוּשׁ שֶׁל הָעָם יִשְׂאָר, "צֹאנֵכֶם" יִשְׂאָר בְּמִצְרַיִם. רּוֹאֶה מֹשֶׁה רַבְּנוּ כֵךְ וְאוֹמֵר לוֹ: עַתָּה הַלִּכְתִּי אֵיתָךְ בְּאִמּוֹנָה, עַתָּה אֶתָּה מִתְעַתֶּעַ בְּנוֹ, פֶּעַם כֵּן, וּפֶעַם לֹא, מִשָּׂא וּמִתֵּן אֲנִי אֲנַחֵל אֵיתָךְ "גַּם אֶתָּה תִּתֵּן בִּידְנֵי זִבְחִים", אֶת הָעֵי"ז שֶׁלךְ "הַצֶּאֱן" תֵּן לָנוּ לְהַקְרִיב, וְלֹא - אֲנַחְנוּ נִשְׁאִיר, וּבְלִשׁוֹנֵנוּ הַיּוֹם הִיא אוֹמֵר: תַּחֲזִיר אֶת הַשְּׁטָחִים שֶׁקִּבַּלְתָּ.

כֹּלָה גֵרֶשׁ יִגְרֶשׁ

הַזִּי"ל מְסַבֵּרִים מִדּוּעַ הוֹצִרְכוּ לְגֶרֶשׁ אוֹתָם וְלֹא הוֹצִיאוּם בְּנִעִימוֹת. לִפִּי שֶׂאז הִיוּ שׁוֹכְחִים אֶת רַעְתָּם, וְהַקִּבְּ"ה רָצָה שֶׁלֹא יִשְׁכַּחוּ כָּל מִה שֶׁעָשׂוּ עִמָּהֶם, לָכֵן דּוֹקָא ע"י גִּירוֹשׁ וּבְרִיחָה יִזְכְּרוּ אֶת מַעֲמַד הַפְּרִידָה לְדִירָאוֹן עוֹלָם. יוֹסֵף הַצַּדִּיק כִּשְׁהִיא בְּמִצְרַיִם כִּלְכַּל אֶת אֲחִיו בְּשַׁפַּע גְּדוֹל וְהִיא מְזַמִּינָם לְאִרְמוֹן הַמְּלוּכָה לְהִתְאַרַח לְעִיתִים קְרוֹבוֹת, וּמִכִּיּוֹן שֶׁלֹא נָאָה לֵבָא בְּלָבוֹשׁ פְּשׁוּט אֶל בֵּית הַמֶּלֶךְ, הַלְבִּישָׁם יוֹסֵף בְּבִגְדֵי זָהָב וְיִהְיוּמִים, וְהִיא לְכָל בֵּית יַעֲקֹב תַּכְשִׁיטִים יִקְרִים וּבִגְדֵי יָקָר.

וְכַשְׁפֶּרְעָה שָׁכַח אֶת יוֹסֵף וּבִיקֶשׁ לְהַעֲבִיד, לָקַח מֵהֶם אֶת כָּל הַבְּגָדִים בְּטַעֲנָה שֶׁאֵין לַעֲבוֹד בְּכֹלָה בְּגָדִים, וְנָתַן לָהֶם בְּמִקּוֹם זֹאת סִרְבִּלִים וּבִגְדֵי עֲבוּדָה, וְהִלֵּךְ וְחִילֵק אֶת כָּל הַבְּגָדִים הַיִּקְרִים בְּכָל מִצְרַיִם. וְהִיתָה כָּל אִשָּׁה בְּמִצְרַיִם מִתְפַּאֲרָת וְאוֹמֶרֶת זֶה מִבְּגַדִּי אֲשֶׁרִי, זֶה מִבְּגַדִּי נִפְתָּלִי וְכו'.

וּבְאוֹתוֹ צִיּוּי שֶׁל מֹשֶׁה עִמְדוֹ וּלְקַחוּ אֶת כָּל מִה שֶׁהִיא שִׁיךְ לָהֶם בַּחֲזָרָה, עַכְ"פִּי כְּלִים שֶׁל עֲכוּ"ם לֹא לְקַחוּ.

טְבִילַת כְּלִים

מִקּוֹר הַדִּין

הַגִּמְרָא בְּעִבּוּדָה זָרָה ע"י ע"ב מְסַפֶּרֶת, עַל מֵר יְהוּדָה וְבֹאטִי בֵּר טוֹבִי שֶׁנִּשְׁלַחוּ לְהִתְאַרַח בְּאַרְמוֹנוֹ שֶׁל שְׁבוֹר מֶלֶכָא הַקִּיסָר שֶׁלָּהֶם. וְהִיא דֹרֶךְ הַפְּרִסְיִים לֵאכָסֵן אוֹתָם בְּבֵיתָם וְהִיוּ מְשֻׁגָּרִים לָהֶם נָשִׁים, לִילָה לִפְנֵי הַפְּגִישָׁה עִם שְׁבוֹר מֶלֶכָא, מֵר יְהוּדָה לֹא קִיבַל שְׁהִיָּה פְרוּשׁ, בֹּאטִי בֵּר טוֹבִי קִיבַל רִשִּׁי.

בְּבוֹקֶר כְּשֶׁעִמְדוֹ לִפְנֵי שְׁבוֹר מֶלֶכָא לָקַח אֶתֶּרֶגוֹ וְחִתְכוּ בִּסְכִין שְׁלוֹ, פֶּרֶס מִמֶּנּוּ וְאִכְלָה, וְאִחִיכֶם פֶּרֶס עוֹד פְּרוּסָה, הִבִּיא לְבֹאטִי וְאִכְלָה. לִפְנֵי שְׁחִתָּה חֲתִיכָה מִן הָאֶתֶּרֶגוֹ לְתֵת לְמֵר יְהוּדָה, נֶעֶץ אֶת הַסְכִּין בְּקֶרֶק עֶשֶׂר פְּעָמִים, וְאִז חִתָּךְ וְהִגִּישׁ לוֹ.

נִפְּגַע בֹּאטִי וְאוֹמֵר: וְכִי אֲנִי לֹא יְהוּדִי שֶׁאַתָּה חֲתַכְתָּ לִי מִן הָאֶתֶּרֶגוֹ בִּסְכִין שֶׁלֶךְ לֹא נִעְצָה?

אִמּוֹר לוֹ שְׁבוֹר מֶלֶכָא: אֲנִי יוֹדַע עַל מֵר יְהוּדָה שֶׁהוּא פְרוּשׁ, אֲבָל עֲלֶיךָ אֵינוֹ יוֹדַע. יֵשׁ מִי שְׁאוּמַר שֶׁעָנָה לוֹ שְׁבוֹר מֶלֶכָא: זָכוֹר מִה הִיוּ מַעֲשִׂיךָ לִילָה קוֹדֶם שֶׁאִינְךָ פְרוּשׁ, אֲבָל מַעֲשִׂיוֹ שֶׁל מֵר יְהוּדָה הוֹכֵחַ לִי שֶׁהוּא פְרוּשׁ, וְנִזְהַרְתִּי בּוֹ כְּדִי לְכַבֵּדוֹ בְּדִרְכוֹ.

בְּזִמְנָם הִיוּ הַמְּלָכִים וְהַשְּׂרִים כְּשֶׁמְזַמִּינִים יְהוּדִים, לּוֹמְדִים אֶת הַהֲלָכוֹת מִה

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וארא - תשס"א - מאת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

במספרים, ובשבת מותר ואין כאן עשיית כלי. אבל צריך לדעת, אם המספרים חשובים לאדם וביום חול אין הוא משתמש בהם לדבר אחר, אלא רק לצורך תפירה או שימוש אחר האסור בשבת, א"כ המספרים מוקצים משום "מוקצה מחמת חסרון כיס" סי' ש"ח סעי' א'. אבל אם אין הוא מקפיד ולפעמים גוזר בהם נייר או את שקית חלב מותר בשבת לטלטל את המספרים.

הגמרא שם ממשיכה ואומרת: אם אדם לקח כלי חדש מגוי בהשאלה או כלי שידוע לו שהגוי השתמש בו רק לשתייה קרה - אין צורך להגעילו כי זה לא קנין.

כלי שקבלו כמשכון מגוי

ובענין זה אומרת הגמרא: "איבעיא להו משכנתא מאי?" ישראל שהלווה כסף לגוי, ונתן לו הגוי משכון, ולקחו ישראל להשתמש בו, מה דין המשכון? אמר רב בר רב אשי: אבא משכן ליה כסא דכספא ואטבילה ואישתי ביה"ג - גוי נתן כוס של כסף בתורת משכון לאבא, ולקח את הכוס הטבילו והגעילו והשתמש בו לקידוש. ולכאורה זה שייך לגוי ואינו חייב להטבילו. "ולא ידענא אי משום דקסבר משכנתא כזביני דמאי" - או שסבר שמשכון דינו כמכירה, שמכר לו אותו ואינו נקרא בהשאלה ולכן צריך להטבילו. "אי משום דחזי לעכו"ם דדעתיה לשקועיה" - או משום שראה את העכו"ם שהוא רמאי ולא יחזיר את כסף ההלוואה והתכוון שישאר ביד היהודי, וע"כ הטביל את המשכון בכדי להשתמש בו.

כותב הרמב"ם הלכות מ"א פ"י ה"ו: "לא חייבו בטבילה אלא כלי מתכות של סעודה הנלקחין מן העכו"ם. אבל השואל מן העכו"ם או שמשכן העכו"ם אצלו כלי מתכות מדיח או מרתח או מלבן ואינו צריך להטבילו". אמרים התוספות: וכיון שלא איפשיטא בעיין, ואנו מסופקים בדבר הזה, אם יש לו כלי כזה מטביל אותו.

כותב השו"ע: אם יש לאדם משכון מגוי אם יודע שמתכוון הגוי לשקעו בידו מטביל את הכלי ואח"כ משתמש בו, אחרת יטביל בלי ברכה עי"ש סעי' ט'.

טבילת כלים מדאורייתא או מדרבנן

בתורה נאמר "וטהר", האם התורה חייבה אותנו להטביל כלים או שחכמים מצאו סמך לדבר בפסוק והם שחייבו אותנו? נ"מ, לעניין משכון, אם חכמים חייבו אותנו - ספק דרבנן לקולא וע"כ הרמב"ם מיקל. ואם החיוב הוא מדאורייתא - בספק צריך להטביל. נ"מ נוספת, אם טבילת כלים מדאורייתא יוצא שטבילת כלים ע"י ילד קטן מתחת לגיל בר מצוה - לא מועילה. ואם היא מדרבנן אז מועילה.

ישנם אנשים יראי ה' שאומרים "לשם יחוד" קודם טבילת כלים, בספק כזה מה יאמרו ולקיים מ"ע דאורייתא, או 'דרבנן'?

כתוב בכס"מ: ממה שהרמב"ם פסק שאם זה משכון לא צריך לטבול משמע שסובר שטבילת כלים מדרבנן, מכיון שהוא כתב הלכות מאכלות אסורות סי' י"ז הלכה ה': "טבילה זו שמטבילים כלי סעודה הנלקחים מן העכו"ם ואח"כ יותרו לאכילה ולשתיה, אינן לעניין טומאה וטהרה אלא מדברי סופרים. ורמז לה וכל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש דהיינו רמז ולא מדאורייתא, ומפי שמועה למדו וכו'. וכיון שכתוב 'וטהר' אמרו חכמים הוסיף לו טהרה". מפשט לשונו משמע שטבילת כלים מדרבנן. והר"ן הוכיח כן לדעת הרמב"ם, ממה שפסק לעניין משכנתא להקל. והוסיף הכס"מ שם, והביא את תשובת הרשב"א שכתב בלשון הזה: "מה שכתבת שהטבילת כלים מדרבנן לא כולם מודים בו, ומדברי הרמב"ם יראה שהוא סבור שהיא מדאורייתא. ופשטא דשמעתא בשלהי ע"ז הכי משמע טפי". והוסיף הכס"מ להסביר דברי הרשב"א: "ונראה שטעמו מפני שנראה שכתב רבינו ומפי השמועה למדו וכ"כ הלחם משנה שם ותשובת הרשב"א היא בח"ג סי' רנ"ה, וע"ז כותב הפרי תואר שם סי' ד' שיש טעות סופר בתשובת הרשב"א וצ"ל במקום 'דאורייתא' - 'דרבנן'. כי רוב הפוסקים כך סוברים בדעת הרמב"ם.

ולמעשה, הגמרא ורוב הפוסקים סוברים שטבילת כלים מהתורה עיין באורך פרי"ח שם סי' ו' ובשד"ח כללים מערכת ט' בכלל ב' ובד"ת סי' כ"א.

והבא"ח פרשת מטות ש"ש אות ב' כתב: "ויש אומרים דגם טבילת כלי מתכות טבילתן מדרבנן לא רק כלי זכוכית, וקרא אסמכתא בעלמא,

מותר ליהודי לאכול ומה אסור.

והיום לצערנו, העולם הפוך, שחשובי העם היהודי הולכים להתארח אצל גויים ואוכלים ממאכליהם ללא שום בדיקה מוקדמת. והם לא יודעים כמה הגויים מכבדים יהודי ששומר מצוות, וכמה הם מזלזלים במי שמזלזל בדתו. ובפגישות עם הגויים כשהם אוכלים טרף, הם נהיים מטומטמים ככתוב: "ונטמתם בס", ואמרו חז"ל יומא ל"ט ע"א "אל תקרי ונטמתם אלא ונטמטם" כי העבירה מטמטמת לבו של אדם, ובלשון רש"י שם "אוטמת וסותמת מכל חכמה".

טבילת כלים - במקוה טהרה

הגמרא כותבת שטבילת כלים צריכה להיות במקוה של ארבעים סאה. וזאת עלינו לדעת, שמקוה של גברים אינה מועילה לטבילת כלים, אלא אם התברר שיש לה השקה וזריעה להעלות מטומאה לטהרה.

ולכן הרוצה להטביל כלים, ישלח להטבילם במקוה של נשים או שיטביל במקוה המיוחד לטבילת כלים.

כלי מדין צריכים גם הגעלה או ליבון וגם טבילה במקוה של מ' סאה. וממשיכה הגמרא ואומרת: "תני בר קפרא וכו'" מהפסוק 'במי נידה' לומדים שצריך מקוה נידה וטהרתו בו, אבל לא צריך הערב שמש ויכול להטביל מתני שירצה.

כלי מדין חמור מכלי טמא

שואל התוספות שם ד"ה מים: הרי קי"ל שלמחטים וצינוריות מספיק רביעית מים, והרי הם כלים, וא"כ מדוע הגמרא לומדת שצריך מ' סאה? ובאמת בטבילת אדם צריך מ' סאה דוקא, ובחסר אפילו קורטוב לא עלתה טבילתו.

ומתרגמים התוספות: ש"טבילת כלי מדין חידוש הוא ובעי מ' סאה". ועל אף שלהעלות כלי מטומאה די ברביעית מים, אבל בלקיחת כלי מגוי צריך טבילה מ' סאה ממש. ועיין ברדב"י על הרמב"ם הלכות מ"א פרק י"ז הלכה ג', כיצד הוא מסביר את התוס' ולא לאפוקי מעיין.

מוכר כליו לגוי לפני הפסח

הבא"ח מביא את הירושלמי המובא בב"י: שאם כל הדין של טבילת כלי מדין, הוא בגלל שגוי עשאו, א"כ בימינו שהגוי כלל לא נגע בכלי אלא זה נעשה ע"י מכונה - הכלי לא יצטרך טבילה.

וכן אם מכר כלי לגוי ועדיין לא נתן לו עד שהתחרט וחזר לרשותו והיה בביתו - לא יצטרך טבילה.

והרי ההלכה שצריך טבילה עיין שו"ע סי' ק"כ סעי' י"א, אלא הטעם הוא שהכלי עולה מטומאת קנין גוי לקנין קדושת עם ישראל.

וכמו כן, המוכר חמצו בערב פסח לגוי, ויש המתעצלים ברחיצת הכלים שו"ע אור"ח סי' תנ"א סעי' א' "משפשפן היטב", ונמצא לעיתים שדבוק עליהם עוד חמץ. כלים אלו צריכים טבילה מאחר ונמכרו לגוי, וע"כ יצטרכו לנקותם היטב כדי שלא תהיה חציצה.

ושמא תאמר, שמכר את החמץ ולא את הכלי שבתוכו נמצא החמץ, הרי במוכר חמץ בעין ומכניסו לתוך סיר ומוכר, צריך בכליו של קונה. ומה שהבא"ח מזכיר דין זה ולא מצריך טבילה, אין זה ראייה שהרי סלי נצרים ושקי עצים לא צריכים טבילה, ובזה היו משתמשים אז עיין בא"ח פרשת צו אות ט'.

ולכן צ"ל שהחמץ שנמצא בתוך כלי, הכלי הוא בהשאלה או בהשכרה, אבל מכיון שבמוכר חמצו לא עושה כן, לכן יזהר להניחו בתוך שקיות ניילון, וסגי בהכי.

כלי סעודה צריכים טבילה

"אמר רב נחמן אמר רבא בר אבוח: אפילו כלים חדשים במשמעו מתקין לה רב ששת: אי הכי אפילו זוזא דסרבאל נמי? אמר ליה: כלי סעודה אמורין בפרשה". פירוש: אם היה להם מספרים של גזיות בגדי צמר או, מספרים על תפירה, האם צריך להטבילם משום כך? לכך אמר לו דוקא כלי סעודה, שאם זה מזלג, כף או כפית, נחשב לכלי אכילה כמו כלי מדין עיין רש"י שם ד"ה כלי סעודה.

אגב, כיום יש שקיות חלב שכשרוצים להשתמש בהם גוזרים בקצה

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

וארא - תשס"א - מאת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֵלֵיהוּ זְצוּק"ל

והם אינם נכנסים, אלא יטהו על צידו ויטבילו.
הפחד שהכוסות שלוקח להטביל ישברו וכדו' מה יעשה?
ימלא את הכוס במי ברז וישים ידיו בתוך המקוה ויטביל את הכוס, ומי
המקוה יעלו על המים שבכוס ועלתה טבילה.
כל עם חלודה - צריך להוריד קודם את החלודה ורק אח"כ להטבילו.
מדבקה שעל הכלי. פתק של בית החרושת או המחיר שמודבק על הכלי -
אם לא אכפת לאדם שיהיה על הכלי, אם הטבילו כך מועיל. אבל אם
מקפיד על כך - לא עלתה הטבילה עד שיריד את המדבקה.

קיצור הלכות טבילה לכלים שונים

כלים חד פעמיים - אפי' הם מזכוכית או ממתכת אינם צריכים טבילה,
אפילו אם אחר השימוש בהם החליט להשתמש בהם באופן קבע.
משפך - העשוי ממתכת ע"י גוי צריך טבילה שו"ע שם סעי' ז' ובא"ח אות י'
.

ברז - ממתכת צריך טבילה שם ושם.

סכין של פירוק בשר עוף - צריך טבילה בלי ברכה.
סכין לפרוס לחם או לאוכל - טבילה עם ברכה שו"ע סעי' ה', ובא"ח י'.
מכונת טחינה לבשר - טבילה בלי ברכה יש אומרים שצריך לפרק ולטבול
יש אומרים שטובל אותה כמות שהיא, ויש טובלים פעמיים.
תרמוס - טבילה עם ברכה יש טובלים פעמיים כ"ל.
מכונת טחינת לפל - טבילה עם ברכה בא"ח י"ב.
מכונת טחינת קפה - טבילה בלי ברכה שם.
קומקום חשמלי, טוסטר - הטוב שילך אצל חשמלאי אומן שיפרק לו אותו,
ויחזור וירכיב, ואז אין צורך בטבילה.
מיקסר - סכין העשוי ממתכת וכן כלי קיבול העשוי מזכוכית צריך טבילה
עם ברכה, וכן חלק מתכת של המיקסר, מערבל וכדו'.
מגשים לשימוש קבע של תנור - עם ברכה.
מגשים להגשת אוכל - בלי ברכה.
פומפיה מורג חרוץ - טבילה עם ברכה.
כלי גדול - או שאין אפשרות לטבולו מכל סיבה שהיא או שנוצר בשבת,
יקנה לגוי במתנה ע"מ שיהא רשות ליהודי לשאול ממנו, ומותר להשתמש
בו.

טבילה במקוה

בהלכות נידה ס' קצ"ח סעי' כ"ח כתוב: "לא תאחו בה חבירתה בידה
בשעת טבילה אלא א"כ רפתה ידה" - משמע מכאן שאם רפתה ידה מותר
והרי נידה דאורייתא? וכיצד מותר, ולמה לא נגזור רפוי אטו לא רפוי כמו
שכותב הש"ד? ועיין לב"ח שמחמיר בזה ועיין טהרת ישראל ס"ק צ"ט.
ואח"כ כתוב בשו"ע שם: "ואם הדיחה ידה במים בתחילה ותופסת בידי
האשה מותר".

מקוה חס. כתוב בשו"ע ס' ר"א סעי' ע"ה: "יש מי שאוסר להטיל יורה
מלאה של מים חמין לתוך המקוה לחממו וכן למלאות מקוה מים חמים או
לחברו לנהר בשפורפרת הנוד".

אומר הרב פעלים בתשובה ח"ד ס' ט"ו וכן אומר ב'ארץ החיים' שם
שמרן הב"י חזר בו בסוף חייו שראה שנשים בצפת כהולכות לטבול במקוה
קר.

מתי מברכת. כתוב בשו"ע יו"ד ס' ר': "אשה תברך ואח"כ תטבול, ואם
נזכרה אחרי שנכנסה למים עוכרת את המים ברגליה ותברך.

הגה"ה: "יש אומרים שלא תברך עד לאחר טבילה.
אומר הרב 'שירי ברכה': נהגו לטבול פעמיים, ולכן תברך בין טבילה אחת
לשניה.

אומר הרב 'חקרי לב' ח"ב ס' ל"א: "ועוד, אע"פ שאמרו שאסור לברך בבית
המרחץ מכיון שהמקוה היום עמוק למטה מעשרה טפחים הוא כרשות
אחרת, ועוד מטעם הני"ל.

ע"כ, צריכים להשאר במנהג הקודם שאשה טובלת פעם אחת בלי ברכה,
תברך, ותטבול פעם שניה.

והטעם לזה כי כתוב בשו"ע ס' קצ"ח סעי' ל"ה: "אופן הטבילה, כדרך
שהיא עורכת", "כדרך שהיא מניקה", "כדרך שהיא אורגת", "כדרך שהיא
בעת הילוכה".

וסברא ראשונה עיקר דסבירא ליה כלי מתכות מדאורייתא ועיין פ"ח
ופר"ת וערך השולחן ושאר האחרונים". ועיין שו"ת רדב"ז ח"א ס' ל"ד
שגם הוא סובר בדעת הרמב"ם שזה מדרבנן.

הרשב"א בספרו 'תורת הבית' בית ד' שער ד' כתוב: "ולענין פסק הלכה
הרמב"ם ז"ל כתב דאינו צריך טבילה על משכון של גוי ותמיהה לי דהא
משמע דטבילה זו מדאורייתא היא דמכלי מידין גמרינן לה, ואפילו לכלים,
וא"כ ה"ל ספק מדאורייתא ולחומרא, ומיהו הוא ז"ל הרמב"ם בטבילת
כלים מדברי סופרים היא וקראי אסמכתא בעלמא הן. והראב"ד ז"ל כתב
דמשכנתא צריך טבילה. ונ"ל שהוא עיקר, עכ"ל הרשב"א.

הרי שהוא סובר שטבילת כלים מהתורה, ובדעת הרמב"ם הבין שהוא סובר
שהיא מדרבנן.

והוסיף שם הרשב"א בתה"ב וכתב על קושיית התוס': מדוע צריך מקוה
של מ' סאה והרי במסכת פסחים י"ז למדנו שמספיק רביעית, אלא
שחכמים בטלו את טבילת רביעית. ותירץ משם הרמב"ן כמו שכתבו התוס'
"דאפשר לומר דטבילה זו גזירת הכתוב היא להצריכה ארבעים סאה
כנידה".

ותירץ שני כתב: שכאן איירי לאחר שטבול חז"ל את הרביעית לטבילת
כלים.

יש מי שאומר שחלה טעות בדפוסים בח"ג צ"ל כתוב 'הרמב"ן' ולא
'הרמב"ם' או כפי שאומר 'הפרי תואר' שאולי יש שם טעות סופר.

כלי שנמסר לגוי לתקנו

התוס' שם בד"ה אי משום כתבו: והנותן כלי לאומן עכו"ם לתקן ואפילו
למ"ד אומן קונה בשבח כלי, אין צריך טבילה כיון דאין שמו עליו דלא הוי
כמעשה שהיה הכלים של מדין".

ולמעשה, הרמב"ם פוסק בהלכות שכירות פ"י הלכה ד': "שאדם הנותן
עצים לאומן לעשות מהם למשל תיבה, ונשברה התיבה ע"י אומן אחר
שעשאה, משלם לבעל העצים מחיר של תיבה" שאין האומן קונה בשבח
הכלי" ועיין הגהות מיימוניות הלכות מאכלות אסורות הנ"ל סעי' ז', ועיין
להרדב"ז שם שכתב לחלק בסוג התיקון שמתקן הגוי - הלכה ו'.

ולמעשה, בשו"ע שם סעי' י' כתוב: "ישראל שנתן כסף לאומן עכו"ם
לעשות לו ממנו כלי - אין צריך טבילה. הגה"ה: "יש חולקים ויש לטבולו
בלא ברכה".

אומר הבא"ח שם אות י"ז: "וכן אנו פוסקים לטבולו בלא ברכה. ובמקום
אחר כתב הבא"ח אות ט"ו: "אם נפחת שולי הכלי ועשה הגוי שוליים
מטס חדש צריך עתה להטבילו בברכה".

ישנו הבדל, אם נותן טס כסף לגוי שיעשה ממנו כלי בזה ישנה מחלוקת אם
קונה או לא קונה. וע"כ מטביל בלא ברכה. אבל אם לקח ישראל כלי
שחלקו נשבר באופן שא"א להשתמש בו ומסר אותו לאומן גוי שיתקנו,
והגוי לוקח חומרים משלו לתיקון הכלי צריך טבילה עם ברכה.

אופן טבילת כלים

כתוב בשו"ע: "צריך שיהיה הכלי רפוי בשעת טבילה, שאם מהדקו בידו הוי
חציצה".

וממשיך השו"ע וכתוב: "ואם יש לחלח ידו במים תחילה אין לחוש" -
כלומר, אם אדם שם את ידיו במקוה, ידיו כעת רטובות, ולוקח את הכלי
שרוצה להטביל בידיו ומטבילו, המים של המקוה נוגעים במים שבידיו
ונמצא שבמקום הזה נכנס מים.

כתב הבא"ח: אע"פ יהדק חלש שם אות ט'.

הש"ך חולק ואומר: "אם תופס כלי אפילו רפוי אין זה טבילה ועיין ש"ך שם
ובה"ט ס"ק ג'. שהרי הרמב"ם כתב: אדם שקשה לו לטבול במקוה וחברו
עוזר לו או אשה שקשה לה וחברתה עוזרת לה ומחזיקה בה - לא מועילה
הטבילה. אפילו שזה רפוי גזרה אטו לא רפוי. א"כ איך כתוב בשו"ע שמותר
לטבול כלי שמחזיק בו רפוי? ונשאר בצ"ע.

ולמעשה, הפ"ת שם ס"ק ה' רוצה לומר שבטבילת כלים הקילו וקשה
מהלכות נידה לקמן.

צלחות. הלוקח צלחות להטבילם לא יקחם אחת על השניה אלא אחת
אחת.

כוסות. בכוס לא יטבילו דרך פיו מכיון שהאוויר שבכוס דוחף את המים

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הֶרֶב מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וארא - תשס"א - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

יודע זה. וחשב פרעה כי עתה הגיע עת סור הצפרדעים, על כל ניסהו האריך ואמר למחר, ע"כ דברי האבי"ע ח', ו'.

למרות שמכת צפרדע היתה מכה קשה שנכנסו הצפרדעים בתוך מיעיהם ומקרקרים להם בתוכם ממש עיין רש"י ז', כ"ט, עכ"ז היה פרעה מוכן לסבול רק שיוכיח שמה עושה זאת לא בשליחות ה' עיין אוה"ח הקדוש שם. ומשה אומר לו: "התפאר עלי" תבקש מתי אתה רוצה שיצאו הצפרדעים, אני אבקש כדי שתדע שאני שליח מה', וה' ישמע את תפילתי. וכשפרעה ביקש 'למחר' אמר לו משה: "כדברך למען תדע כי אין כה' אלוקינו" ח', ו'.

וע"כ אע"פ שהקב"ה לא אמר למשה לעשות הסכם כזה עם פרעה "ויעש כדבר משה" כדי לחזק את דברי משה כלפי פרעה וכלפי מצרים עיין אוה"ח שם, הן בעניין אופן הסרת הצפרדעים, והן בעיתוי שקבע פרעה.

במכת ברד כבר עומד פרעה ואומר: "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים", וראה מרע"ה שצעה תשובה והאמין לו. פרעה רואה את הרווחה הוא מכביד את ליבו, וכשרואה מרע"ה כן, אינו מאמין לו יותר. ואינו רוצה ללכת שוב את פרעה. אומר לו הקב"ה ללכת ישנם כי עוד ג' מכות - "בא" אל פרעה.

במכת ברד שמטרתה היתה מכה להוכיח לפרעה ולמצרים ולבני ישראל כי ה' הוא שליט בעולמו לעשות כרצונו, ואש ומים ביחד. והיו פלאי פלאות במכה זו. ופרעה "חוזר בתשובה", ועבדי פרעה אומרים לו "הטרם תדע כי אבדה מצרים" י', ט'.

ופרעה לפני מכת ארבה היה מוכן לשלוח רק את הגברים, משה אינו מסכים. ואז באה מכת הארבה ופרעה מבין את מצבו ומצב העם שהוא קשה מאד ועומד ומתחנן לפני משה ואהרן ואומר "חטאתי לה' אלוקיכם ולכם", "שאל נא חטאתי אך הפעם", זו הפעם האחרונה, אני מבטיח ומקיים.

במכת חושך הוא - פרעה - מוכן לשלוח גם את הילדים רק הרכוש של העם ישאר, "צאנכם" ישאר במצרים. רואה משה רבנו כן ואומר לו: עד עתה הלכתי איתך באמונה, עתה אתה מתעתע בנו, פעם כן, ופעם לא, משא ומתן אני אנהל איתך "גם אתה תתן בידנו זבחים", את הע"ז שלך "הצאן" תן לנו להקריב, ולא - אנחנו נשאיר, ובלשונונו היום היה אומר: תחזיר את השטחים שקבלת.

כלה גרש יגרש

חז"ל מסבירים מדוע הוצרכו לגרש אותם ולא הוציאום בנעילות. לפי שאז היו שוכחים את רעתם, והקב"ה רצה שלא ישכחו כל מה שעשו עמהם, לכן דוקא ע"י גירוש ובריחה יזכרו את מעמד הפרידה לדיראון עולם.

יוסף הצדיק כשהיה במצרים כלכל את אחיו בשפע גדול והיה מזמינם לארמון המלוכה להתארח לעיתים קרובות, ומכיון שלא נאה לבא בלבוש פשוט אל בית המלך, הלבשים יוסף בבגדי זהב ויהלומים, והיה לכל בית יעקב תכשיטים יקרים ובגדי יקר.

וכשפרעה שכח את יוסף וביקש להעבידם, לקח מהם את כל הבגדים בטענה שאין לעבוד בכאלה בגדים, ונתן להם במקום זאת סרבלים ובגדי עבודה, והלך וחילק את כל הבגדים היקרים בכל מצרים. והיתה כל אשה במצרים מתפארת ואומרת זה מבגדי אשרי, זה מבגדי נפתלי וכדו'.

ובאותו ציווי של משה עמדו ולקחו את כל מה שהיה שייך להם בחזרה, עכ"פ כלים של עכו"ם לא לקחו.

טבילת כלים

מקור הדין

הגמרא בעבודה זרה ע"י ע"ב מספרת, על מר יהודה ובאטי בר טובי שנשלחו להתארח בארמונו של שבור מלכא הקיסר שלהם. והיה דרך הפרסיים לאכסן אותם בביתם והיו משגרים להם נשים, לילה לפני הפגישה עם שבור מלכא, מר יהודה לא קיבל שהיה פרוש, באטי בר טובי קיבל רש"י.

בבבוקר כשעמדו לפני שבור מלכא לקח אתרוג וחתכו בסכין שלו, פרס ממנו ואכל ואח"כ פרס עוד פרוסה, הביא לבאטי ואכל. לפני שחתך חתיכה מן האתרוג לתת למר יהודה, נעץ את הסכין בקרקע עשר פעמים, ואז חתך והגיש לו.

נפגע באטי ואמר: וכי אני לא יהודי שאתה חתכת לי מן האתרוג בסכין שלך

מי היא זו שיודעת כיצד לטבול ואם שחתה ביותר או אם זקפה, יש מי שאומר שלא עלתה הטבילה. וע"כ, בעת שהיא טובלת פעם ראשונה אין היא מתכוונת לשם טבילה אלא רק לשם שגופה יהא מלוחלח במי המקוה, ואח"כ מברכת ושוב טובלת. ועתה אפי' אם טבול לא כמו שכתוב בשו"ע סי' ל"ה הנ"ל הרי המים שנתלחלה בהם בטבילה הראשונה מתחברים עם מי הטבילה בפעם השניה ויצא יד"ח טבילה כדן.

ונתתי אותה לכם מורשה

כשהקב"ה אומר למרע"ה לך אל פרעה ותגיד לו שלח את עמי, ומשה רבנו רואה את פרעה שעושה חוכמות, אומר לו הקב"ה: אל תירא "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", והבאתי אתכם אל הארץ הזאת אשר נשאתי את ידי ואתן אותה לכם מורשה אני ה'.

אומר רש"י: נשאתי את ידי - הרימותי לישבע בכסאי. הקב"ה נשבע לתת את הארץ לנו ולא למישהו אחר.

אומר בעל הטורים: בשני מקומות כתוב מורשה, "תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב", "ונתתי אותה לכם מורשה", כשיש תורה ציוה לנו משה אז יש גם מורשה של אר"י. ויה"ר שיראו עינינו וישמח לבנו בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

ויבלע מטה אהרן

בפרשה אנו קוראים על שליחותיו של משה רבנו ע"ה מאת הקב"ה, ללכת אל פרעה ולבקש ממנו בשמו לשלח את ישראל. והתורה מתארת את הליכותיו החוזרות ונשנות של משה, עד שאומר לו פרעה "לא תוסיף ראות פניי". בתחילה אומר הקב"ה למרע"ה: "כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנו לכם מופת" וכו' אמרו אל אהרן שיקח את מטהו וישליכו לפני פרעה ויהי תלנין. וכשבאו לפני פרעה והשליכו את המטה, באו חרטומי מצרים בלהטיהם ועשו כן. וכן במכת דם עשו החרטומים, ופרעה אמר: תבן אתם מכניסין לעפריים? עיר שכולה תבן, אף אתם מביאין מכשפות למצרים שכולה כשפים עיין רש"י ז', כ"ב.

והביאור, שפרעה הביא את הילדים הקטנים שלמדו את הכישופים אצל החרטומים ועשו כדבר הזה, ואח"כ קרא לגדולים, ועשו אלו תנינים קטנים, ואלו תנינים גדולים. וכשהפכו מטותם לתנינים "ויבלע מטה אהרן את מטותם" אחרי שנהפך למטה בלעם. וביאר חכם מנשה שלו ע"ה בשמו של הבא"ח: שהיו מטותם של החרטומים עם ראשי זהב וכסף כדרך השייחים הערביים, וככל שגדלה דרגתו כך עושרו של מטהו גדל, אם במרגלית וכו'. וכשבילע מטה אהרן את מטותם, אמרו לו להחזיר את המטה שלהם, שיפלטנו בחזרה. אמר להם אהרן: שהמטה שלו בלע את מטותם בהיותו עץ, וצץ לא פולט ונעלמו מטותם בקרבו, ואם אתם חושבים עצמכם לחרטומים, נא בבקשה מכם אתם תוציאו ממה משה ואהרן מה שבלע, ועכ"ז "ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם" ז', י"ג.

ותעל הצפרדע

במכה השניה שולח הקב"ה את הצפרדעים בכל מצרים, אומר פרעה למשה: מדוע שאני אסבול מהצפרדעים הרי אני לא עשיתי מאומה, ורק העם הוא שעשה כדרך שביאר הרמב"ן על הפסוק 'הנה נתחכמה'. אומר לו מרע"ה: שופטים שהם בשר ודם יכולים לטעות ולפסור אותך או להאשים אותך על לא עוול בכפך, אבל צפרדעים אלו הם השופטים שנשלחו על ידי הקב"ה, ועליהם אין עוררין. ועל כן אם הם באו אליך סימן שגם ידך במעל, ואם יבואו עליך בתחילה, סימן שאתה האשם הראשון.

ועל זה אמר לו בתחילה "ובך ובעמך", הצפרדעים התחילו לבא באשם הגדול ואח"כ הלכו לאשם הפחות יותר - לעם, ואם אתה אשם הרי שבך יתחילו ראשונה, ואכן "ובך ובעמך", "ובאו בביתך", ואח"כ "בבית עבדך" ז', כ"ח - כ"ט. וכדברי רש"י שם "הוא התחיל בעצה תחילה וכו' וממנו התחילה הפורענות".

במכת צפרדעים פרעה אומר למשה ואהרן: אני כבר מאמין בה' "העתירו אל ה' ויסר הצפרדעים ממני", ואח"כ 'מעמי', "ואשלחה את העם". ומשה שואל את פרעה מתי אתה רוצה שיצאו? ופרעה במקום שיאמר לו מיד, ואכן כך היתה התוצאה. חשש פרעה שיהא בזה קידוש השם גדול "וחשב פרעה כי מערכת כוכבי השמים הביאה הצפרדעים על מצרים, ומשה היה

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וארא - תשס"א - מאת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

לה רב ששת: אי הכי אפילו זוזא דסרבלא נמי: אמר ליה: כלי סעודה אמורין בפרשה. פירוש: אם היה להם מספריים של גזיות בגדי צמר או, מספריים של תפירה, האם צריך להטבילם משום כך? לכך אמר לו דוקא כלי סעודה, שאם זה מזלג, כף או כפית, נחשב לכלי אכילה כמו כלי מדין עיין רש"י שם ד"ה כלי סעודה.

אגב, כיום יש שקיות חלב שכשרוצים להשתמש בהם גוזרים בקצה במספרים, ובשבת מותר ואין כאן עשיית כלי. אבל צריך לדעת, אם המספרים חשובים לאדם וביום חול אין הוא משתמש בהם לדבר אחר, אלא רק לצורך תפירה או שימוש אחר האסור בשבת, א"כ המספרים מוקצים משום "מוקצה מחמת חסרון כיס" סי' ש"ח סעי' א'. אבל אם אין הוא מקפיד ולפעמים גוזר בהם נייר או את שקית חלב מותר בשבת לטלטל את המספרים.

הגמרא שם ממשיכה ואומרת: אם אדם לקח כלי חדש מגוי בהשאלה או כלי שידוע לו שהגוי השתמש בו רק לשתייה קרה - אין צורך להגעילו כי זה לא קנין.

כלי שקבלו כמשכון מגוי

ובענין זה אומרת הגמרא: "איבעיא להו משכנתא מאי?" ישראל שהלווה כסף לגוי, ונתן לו הגוי משכון, ולקחו ישראל להשתמש בו, מה דין המשכון? "אמר רב בר רב אשי: אבא משכן ליה כסא דכספא ואטבילה ואישתי איה" - גוי נתן כוס של כסף בתורת משכון לאבא, ולקח את הכוס הטבילו והגעילו והשתמש בו לקידוש. ולכאורה זה שייך לגוי ואינו חייב להטבילו. "ולא ידענא אי משום דקסבר משכנתא כזביני דמאי" - או שסבר שמשכון דינו כמכירה, שמכר לו אותו ואינו נקרא בהשאלה ולכן צריך להטבילו. "אי משום דחזי לעכו"ם דדעתיה לשקועיה" - או משום שראה את העכו"ם שהוא רמאי ולא יחזיר את כסף ההלוואה והתכוון שישאר ביד היהודי, וע"כ הטביל את המשכון בכדי להשתמש בו.

כותב הרמב"ם הלכות מ"א פ"ז ה"ו: "לא חייבו בטבילה אלא כלי מתכות של סעודה הנלקחין מן העכו"ם. אבל השואל מן העכו"ם או שמשכן העכו"ם אצלו כלי מתכות מדיח או מרתח או מלבן ואינו צריך להטבילו". אמרים התוספות: וכיון שלא איפשרטא בעיין, ואנו מסופקים בדבר הזה, אם יש לו כלי כזה מטביל אותו.

כותב השו"ע: אם יש לאדם משכון מגוי אם יודע שמתכוון הגוי לשקעו בידו מטביל את הכלי ואח"כ משתמש בו, אחרת יטביל בלי ברכה עי"ש סעי' ט'.

טבילת כלים מדאורייתא או מדרבנן

בתורה נאמר "וטהר", האם התורה חייבה אותנו להטביל כלים או שחכמים מצאו סמך לדבר בפסוק והם שחייבו אותנו? "נ"מ, לעניין משכון, אם חכמים חייבו אותנו - ספק דרבנן לקולא וע"כ הרמב"ם מיקל. ואם החיוב הוא מדאורייתא - בספק צריך להטביל.

"נ"מ נוספת, אם טבילת כלים מדאורייתא יוצא שטבילת כלים ע"י ילד קטן מתחת לגיל בר מצוה - לא מועילה. ואם היא מדרבנן אז מועיל.

ישנם אנשים יראי ה' שאומרים "לשם יחוד" קודם טבילת כלים, בספק כזה מה יאמרו 'לקיים מ"ע דאורייתא', או 'דרבנן'?

כתוב בכס"מ: ממה שהרמב"ם פסק שאם זה משכון לא צריך לטבול משמע שסובר שטבילת כלים מדרבנן, מכיון שהוא כתב הלכות מאכלות אסורות סי' י"ז הלכה ה': "טבילה זו שמטבילים כלי סעודה הנלקחים מן העכו"ם ואח"כ יותרו לאכילה ולשתיה, אינן לעניין טומאה וטהרה אלא מדברי סופרים. ורמז לה וכל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש דהיינו רמז ולא מדאורייתא, ומפי שמועה למדו וכו'. וכיון שכתוב 'וטהר' אמרו חכמים הוסיף לו טהרה". מפשט לשונו משמע שטבילת כלים מדרבנן. והר"ן הוכיח כן לדעת הרמב"ם, ממה שפסק לעניין משכנתא להקל. והוסיף הכס"מ שם, והביא את תשובת הרשב"א שכתב בלשון הזה: "מה שכתבת שהטבילת כלים מדרבנן לא כולם מודים בו, ומדברי הרמב"ם יראה שהוא סבור שהיא מדאורייתא. ופשטא דשמעתא בשלהי ע"ז הכי משמע טפי". והוסיף הכס"מ להסביר דברי הרשב"א: "ונראה שטעמו מפני שראה שכתב רבינו ומפי השמועה למדו וכ"כ הלחם משנה שם ותשובת הרשב"א היא בח"ג סי' רנ"ה, וע"ז כותב הפרי תואר שם סי' ד' שיש טעות סופר בתשובת הרשב"א וצ"ל במקום 'דאורייתא' - 'דרבנן'. כי רוב הפוסקים כך סוברים

ללא נעיצה?

אמר לו שבור מלכא: אני יודע על מר יהודה שהוא פרוש, אבל עליך איני יודע. יש מי שאומר שענה לו שבור מלכא: זכור מה היו מעשיך לילה קודם שאינך פרוש, אבל מעשיו של מר יהודה הוכח לי שהוא פרוש, ונזהרתי בו כדי לכבדו בדרכו.

בזמנם היו המלכים והשרים כשמזמינים יהודים, לומדים את ההלכות מה מותר ליהודי לאכול ומה אסור.

והיום לצערנו, העולם הפוך, שחשובי העם היהודי הולכים להתארח אצל גויים ואוכלים ממאכליהם ללא שום בדיקה מוקדמת. והם לא יודעים כמה הגויים מכבדים יהודי ששומר מצוות, וכמה הם מזלזלים במי שמזלזל בדתו. ובפגישות עם הגויים כשהם אוכלים טרף, הם נהיים מטומטמים ככתוב: "ונטמתם בס", ואמרו חז"ל יומא ל"ט ע"א "אל תקרי ונטמתם אלא ונטמטם" כי העבירה מטמטמת לבו של אדם, ובלשון רש"י שם "אוטמת וסותמת מכל חכמה".

טבילת כלים - במקוה טהרה

הגמרא כותבת שטבילת כלים צריכה להיות במקוה של ארבעים סאה. וזאת עליו לדעת, שמקוה של גברים אינה מועילה לטבילת כלים, אלא אם התברר שיש לה השקה וזריעה להעלות מטומאה לטהרה.

ולכן הרובה להטביל כלים, ישלח להטבילם במקוה של נשים או שיטביל במקוה המיוחד לטבילת כלים.

כלי מדין צריכים גם הגעלה או ליבון וגם טבילה במקוה של מ' סאה. וממשיכה הגמרא ואומרת: "תני בר קפרא וכו'" מהפסוק 'במי נידה' לומדים שצריך מקוה נידה וטהרתו בו, אבל לא צריך הערב שמש ויכול להטביל מתני שירצה.

כלי מדין חמור מכלי טמא

שואל התוספות שם ד"ה מים: הרי קי"ל שלמחטים וצינוריות מספיק רביעית מים, והרי הם כלים, וא"כ מדוע הגמרא לומדת שצריך מ' סאה? ובאמת בטבילת אדם צריך מ' סאה דוקא, ובחסר אפילו קורטוב לא עלתה טבילתו.

ומתריצים התוספות: ש"טבילת כלי מדין חידוש הוא ובעי מ' סאה". ועל אף שלהעלות כלי מטומאה די ברביעית מים, אבל בלקיחת כלי מגוי צריך טבילה מ' סאה ממש. ועיין ברדב"ז על הרמב"ם הלכות מ"א פרק י"ז הלכה ג', כיצד הוא מסביר את התוס' ולא לאפוקי מעיין.

מוכר כליו לגוי לפני הפסח

הבא"ח מביא את הירושלמי המובא בב"י: שאם כל הדין של טבילת כלי מדין, הוא בגלל שגוי עשאו, א"כ בימינו שהגוי כלל לא נגע בכלי אלא זה נעשה ע"י מכונה - הכלי לא יצטרך טבילה.

וכן אם מכר כלי לגוי ועדיין לא נתן לו עד שהתחרט וחזר לרשותו והיה בביתו - לא יצטרך טבילה.

והרי ההלכה שצריך טבילה עיין שו"ע סי' ק"כ סעי' י"א, אלא הטעם הוא שהכלי עולה מטומאת קנין גוי לקנין קדושת עם ישראל.

וכמו כן, המוכר חמצו בערב פסח לגוי, ויש המתעצלים ברחיצת הכלים שו"ע אור"ח סי' תנ"א סעי' א' "משפשפן היטב", ונמצא לעיתים שדבוק עליהם עוד חמץ. כלים אלו צריכים טבילה מאחר ונמכרו לגוי, וע"כ יצטרכו לנקותם היטב כדי שלא תהיה חציצה.

ושמא תאמר, שמכר את החמץ ולא את הכלי שבתוכו נמצא החמץ, הרי במוכר חמץ בעין ומכניסו לתוך סיר ומוכר, צריך בכליו של קונה. ומה שהבא"ח מזכיר דין זה ולא מצריך טבילה, אין זה ראייה שהרי סלי נצרים ושקיעים לא צריכים טבילה, ובזה היו משתמשים אז עיין בא"ח פרשת צו אות ט'.

ולכן צ"ל שהחמץ שנמצא בתוך כלי, הכלי הוא בהשאלה או בהשכרה, אבל מכיון שבמוכר חמצו לא עושה כן, לכן יזהר להניחו בתוך שקיות ניילון, וסגי בהכי.

כלי סעודה צריכים טבילה

"אמר רב נחמן אמר רבא בר אבבה: אפילו כלים חדשים במשמעו מתקיף

קול צופיך

מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

וארא - תשס"א - מאת מִן הָרֹאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרֶה"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

לטבול כלי שמחזיק בו רפוי? ונשאר בצ"ע.
ולמעשה, הפית' שם ס"ק ה' רוצה לומר שבטבילת כלים הקילו וקשה מהלכות נידה לקמן.
צלחות. הלוקח צלחות להטבילם לא יקחם אחת על השניה אלא אחת אחת.
כוסות. בכוס לא יטבילו דרך פיו מכיון שהאוויר שבכוס דוחף את המים והם אינם נכנסים, אלא יטהו על צידו ויטבילו.
הפוחד שהכוסות שלוקח להטביל ישברו וכדו' מה יעשה?
ימלא את הכוס במי ברז וישים ידיו בתוך המקוה ויטביל את הכוס, ומי המקוה יעלו על המים שבכוס ועלתה טבילתו.
כלי עם חלודה - צריך להוריד קודם את החלודה ורק אח"כ להטבילו.
מדבקה שעל הכלי. פתק של בית החרושת או המחיר שמודבק על הכלי - אם לא אכפת לאדם שיהיה על הכלי, אם הטבילו כך מועיל. אבל אם מקפיד על כך - לא עלתה הטבילה עד שיריד את המדבקה.

קיצור הלכות טבילה לכלים שונים

כלים חד פעמיים - אפי' הם מזכוכית או ממתכת אינם צריכים טבילה, אפילו אם אחר השימוש בהם החליט להשתמש בהם באופן קבע.
משפך - העשוי ממתכת ע"י גוי צריך טבילה שו"ע שם סעי' ז' ובא"ח אות י'
ברז - ממתכת צריך טבילה שם ושם.
סכין של פירוק בשר עוף - צריך טבילה בלי ברכה.
סכין לפרוס לחם או לאוכל - טבילה עם ברכה שו"ע סעי' ה', ובא"ח י'.
מכונת טחינה לבשר - טבילה בלי ברכה יש אומרים שצריך לפרק ולטבול ויש אומרים שטובל אותה כמות שהיא, ויש טובלים פעמיים.
תרמוס - טבילה עם ברכה יש טובלים פעמיים כ"ל.
מכונת טחינת פלפל - טבילה עם ברכה בא"ח י"ב.
מכונת טחינת קפה - טבילה בלי ברכה שם.
קומקום חשמלי, טוסטר - הטוב שילך אצל חשמלאי אומן שיפרק לו אותו, ויחזור וירכיב, ואז אין צורך בטבילה.
מיקסר - סכין העשוי ממתכת וכן כלי קיבול העשוי מזכוכית צריך טבילה עם ברכה, וכן חלק מתכת של המיקסר, מערבל וכדו'.
מגשים לשימוש קבע של תנור - עם ברכה.
מגשים להגשת אוכל - בלי ברכה.
פומפיה מורג חרוץ - טבילה עם ברכה.
כלי גדול - או שאין אפשרות לטבולו מכל סיבה שהיא או שנוצר בשבת, יקנה לגוי במתנה ע"י מי שהיה רשות ליהודי לשאול ממנו, ומותר להשתמש בו.

טבילה במקוה

בהלכות נידה ס' קצ"ח סעי' כ"ח כתוב: "לא תאחו בה חבירתה בידיה בשעת טבילה אלא א"כ רפתה ידה" - משמע מכאן שאם רפתה ידה מותר והרי נידה דאורייתא? וכיצד מותר, ולמה לא נגזור רפוי אטו לא רפוי כמו שכתוב הש"ך? ועיין לב"ח שמחמיר בזה ועיין טהרת ישראל ס"ק צ"ט.
ואח"כ כתוב בשו"ע שם: "ואם הדיחה ידה במים בתחילה ותופסת בידי האשה מותר".
מקוה חס. כתוב בשו"ע ס' ר"א סעי' ע"ה: "יש מי שאוסר להטיל יורה מלאה של מים חמין לתוך המקוה לחממו וכן למלאות מקוה מים חמים או לחברו לנהר בשפורפרת הנוד".
אומר ה'ירב פעלים בתשובה ח"ד ס' ט"ו וכן אומר ב'ארץ החיים' שם שמרן הב"י חזר בו בסוף חייו שראה שנשים בצפת כהולכות לטבול במקוה קר.
מתי מברכת. כתוב בשו"ע יו"ד ס' ר': "אשה תברך ואח"כ תטבול, ואם נזכרה אחרי שנכנסה למים עוכרת את המים ברגליה ותברך.
הגה"ה: ויש אומרים שלא תברך עד לאחר טבילה.
אומר הרב 'שירי ברכה': נהגו לטבול פעמיים, ולכן תברך בין טבילה אחת לשניה.
אומר הרב 'חקרי לב' ח"ב ס' ל"א: ועוד, אע"פ שאמרו שאסור לברך בבית המרחץ מכיון שהמקוה היום עמוק למטה מעשרה טפחים הוא כרשות

בדעת הרמב"ם.
הגמרא ורוב הפוסקים סוברים שטבילת כלים מהתורה עיין באורך פ"ח שם ס"ק ו' ובשד"ח כללים מערכת ט' בכלל ב' ובד"ת ס"ק כ"א.

והבא"ח פרשת מטות ש"ש אות ב' כתב: "ויש אומרים דגם טבילת כלי מתכות טבילתן מדרבנן לא רק כלי זכוכית, וקרא אסמכתא בעלמא, וסברא ראשונה עיקר דסבירא ליה כלי מתכות מדאורייתא ועיין פ"ח ופ"ח וערך השולחן ושאר האחרונים". ועיין שו"ת רדב"ז ח"א ס' ל"ד שגם הוא סובר בדעת הרמב"ם שזה מדרבנן.

הרשב"א בספרו 'תורת הבית' בית ד' שער ד' כתב: "ולענין פסק הלכה הרמב"ם ז"ל כתב דאינו צריך טבילה על משכון של גוי ותמיהה לי דהא משמע דטבילה זו מדאורייתא היא דמכלי מידין גמרינן לה, ואפילו לכלים, וא"כ הו"ל ספק מדאורייתא ולחומרא, ומיהו הוא ז"ל הרמב"ם בטבילת כלים מדברי סופרים היא וקראי אסמכתא בעלמא הן. והראב"ד ז"ל כתב דמשכנתא צריך טבילה. ונ"ל שהוא עיקר, עכ"ל הרשב"א.

הרי שהוא סובר שטבילת כלים מהתורה, ובדעת הרמב"ם הבין שהוא סובר שהיא מדרבנן.

והוסיף שם הרשב"א בתה"ב וכתב על קושיית התוס': מדוע צריך מקוה של מ' סאה והרי במסכת פסחים י"ז למדנו שמספיק רביעית, אלא שחכמים בטלו את טבילת רביעית. ותיירץ משם הרמב"ן כמו שכתבו התוס' "דאפשר לומר דטבילה זו גזירת הכתוב היא להצריכה ארבעים סאה כנידה".

ותירץ שני כתב: שכאן איירי לאחר שבטלו חז"ל את הרביעית לטבילת כלים.

יש מי שאומר שחלה טעות בדפוסים בח"ג צ"ל כתוב 'הרמב"ן' ולא 'הרמב"ם' או כפי שאומר 'הפרי תואר' שאולי יש שם טעות סופר.

כלי שנמסר לגוי לתקנו

התוס' שם בד"ה אי משום כתבו: והנותן כלי לאומן עכו"ם לתקן ואפילו למ"ד אומן קונה בשבח כלי, אין צריך טבילה כיון דאין שמו עליו דלא הוי כמעשה שהיה הכלים של מדין".

ולמעשה, הרמב"ם פוסק בהלכות שכירות פ"י הלכה ד': שאדם הנותן עצים לאומן לעשות מהם למשל תיבה, ונשברה התיבה ע"י אומן אחר שעשאה, משלם לבעל העצים מחיר של תיבה" שאין האומן קונה בשבח הכלי" ועיין הגהות מיימוניות הלכות מאכלות אסורות הנ"ל סעי' ז', ועיין להרדב"ז שם שכתב לחלק בסוג התיקון שמתקן הגוי - הלכה ו'.

ולמעשה, בשו"ע שם סעי' י' כתוב: "ישראל שנתן כסף לאומן עכו"ם לעשות לו ממנו כלי - אין צריך טבילה. הגה"ה: ויש חולקים ויש לטבולו בלא ברכה".

אומר הבא"ח שם אות י"ז: וכן אנו פוסקים לטבולו בלא ברכה. ובמקום אחר כתב הבא"ח אות ט"ו: "אם נפחת שולי הכלי ועשה הגוי שוליים מטס חדש צריך עתה להטבילו בברכה".

ישנו הבדל, אם נותן טס כסף לגוי שיעשה ממנו כלי בזה ישנה מחלוקת אם קונה או לא קונה. וע"כ מטביל בלא ברכה. אבל אם לקח ישראל כלי שחלקו נשבר באופן שא"א להשתמש בו ומסר אותו לאומן גוי שיתקנו, והגוי לוקח חומרים משלו לתיקון הכלי צריך טבילה עם ברכה.

אופן טבילת כלים

כתוב בשו"ע: "צריך שיהיה הכלי רפוי בשעת טבילה, שאם מהדקו בידו הוי חציצה".

וממשיך השו"ע וכתוב: "ואם יש לחלח ידו במים תחילה אין לחוש" - כלומר, אם אדם שם את ידיו במקוה, ידיו כעת רטובות, ולוקח את הכלי שרוצה להטביל בידיו ומטבילו, המים של המקוה נוגעים במים שבידיו ונמצא שבמקום הזה נכנס מים.

כתב הבא"ח: אעפ"י יתדק חלש שם אות ט'.

הש"ך חולק ואומר: אם תופס כלי אפילו רפוי אין זה טבילה ועיין ש"ך שם ובה"ט ס"ק ג'. שהרי הרמב"ם כתב: אדם שקשה לו לטבול במקוה וחברו עוזר לו או אשה שקשה לה וחברתה עוזרת לה ומחזיקה בה - לא מועילה הטבילה. אפילו שזה רפוי גזרה אטו לא רפוי. א"כ איך כתוב בשו"ע שמותר

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וארא - תשס"א - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אחרת, ועוד מטעם הנ"ל.

ע"כ, צריכים להשאר במנהג הקודם שאשה טובלת פעם אחת בלי ברכה, תברך, ותטבול פעם שניה.

והטעם לזה כי כתוב בשו"ע סי' קצ"ח סעי' ל"ה אופן הטבילה, "כדרך שהיא עורכת", "כדרך שהיא מניקה", "כדרך שהיא אורגת", "כדרך שהיא בעת הילוכה".

מי היא זו שיודעת כיצד לטבול ואם שחתה ביותר או אם זקפה, יש מי שאומר שלא עלתה הטבילה. וע"כ, בעת שהיא טובלת פעם ראשונה אין היא מתכוונת לשם טבילה אלא רק לשם שגופה יהא מלוחלח במי המקוה, ואח"כ מברכת ושוב טובלת. ועתה אפי' אם תטבול לא כמו שכתוב בשו"ע סי' ל"ה הנ"ל הרי המים שנתלחלה בהם בטבילה הראשונה מתחברים עם מי הטבילה בפעם השניה ויצא יד"ח טבילה כדין.

ונתתי אותה לכם מורשה

כשהקב"ה אומר למרע"ה לך אל פרעה ותגיד לו שלח את עמי, ומשה רבנו רואה את פרעה שעושה חוכמות, אומר לו הקב"ה: אל תירא "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", והבאתי אתכם אל הארץ הזאת אשר נשאתי את ידי ואתן אותה לכם מורשה אני ה'.

אומר רש"י: נשאתי את ידי - הרימותי לישבע בכסאי. הקב"ה נשבע לתת את הארץ לנו ולא למישהו אחר.

אומר בעל הטורים: בשני מקומות כתוב מורשה, "תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב", "ונתתי אותה לכם מורשה", כשיש תורה ציוה לנו משה אז יש גם מורשה של אר"י. ויה"ר שיראו עינינו וישמח לבנו בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

***רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!**

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

